

Filosofi og medborgerskab i 0. klasse på MCHolms skole 2010-11

Sammenhæng:

Videreudvikling af det filosofiprojekt, som blev skudt i gang på MCHolms Skole i 2009.

Erfaringerne peger i retning af, at det vil være en god ide at sætte målet ind og øve børnene i de filosofiske færdigheder lige fra skolestart.

Deltagere: 2 0.klasser og deres lærere, Lisbeth, Marianne og støttelærer Margit plus Dorete og det filosofiske netværk i VIA bestående af 7 personer fra hhv. lærer- og pædagoguddannelsen. Lektor på DPU, Lotte Rahbek Schou følger projektet og deltager i evalueringen.

Mål:

En forudsætning for aktivt medborgerskab er at mennesker lærer at tage selvstændig stilling, lytte til og tale med andre. Det kan man begynde at lære børnene allerede i børnehaveklassen. Ved at arbejde målrettet med den filosofiske samtale med børnene igennem deres første skoleår ønsker vi at opnå følgende mål:

- børnene lærer at lytte til og tale med hinanden
- børnene bliver nysgerrige og stiller spørgsmål til hinanden og til læreren
- børnene lærer at holde sig til et emne
- børnene lærer at sætte sig i hinandens sted (empati)
- børnene lærer at argumentere for deres synspunkter (svare på Hvorfor?)
- børnene bliver eftertænksomme og får en bevidsthed om, at det er væsentligt at danne sig en holdning til godt og ondt
- børnene udvikler deres ordforråd og begreber

Vi vil undervejs arbejde med etiske dilemmaer for derigennem at undersøge elevernes moralske niveau i forhold til Kohlbergs stadielære. Vi vil undersøge, om det gennem de filosofiske samtaler kan lade sig gøre at flytte børnene til et højere moralsk niveau.

Der udarbejdes undervisningsmateriale på baggrund af de filosofiske samtaler/forløb, som andre kan have glæde af.

Indhold/tiltag:

1. Der arbejdes med fælles spilleregler på en filosofisk måde, dvs. der lægges vægt på at inddrage børnene og deres ideer og argumenter i udarbejdelsen af de fælles klasseregler (CL, tankeexperiment, evt. tankevækkende historier om regler "Hvad nu hvis...?")
2. Der filosoferes over ca. 8 emner i løbet af året i relation til årsplanens temaer. Dorete og netværk udarbejder materiale til den filosofiske samtale og enten Dorete eller klassens lærere filosoferer med børnene i rundkreds eller med inddragelse af CL-teknikker. Vi tilstræber at optage de filosofiske samtaler på bånd samt så vidt muligt at supervisere hinanden.

De foreløbige ideer til emner er følgende:

1. Klasseregler (gode ideer til at gøre arbejdet hermed mere filosofisk modtages gerne!)
2. Ild
3. Venner (på skolen bliver eleverne inddelt i "venne-familier" på tværs af klassetrin)
4. Jul (praxis fra sidste år gentages: Dorete fortæller og taler med børnene og lærerne arbejder med billeder fra Peters jul i CL-struktur. Ideerne skærpes og udarbejdes som undervisningsmateriale)
5. Tid

6. Dyr-menneske (evt. levende-dødt)
7. Fastelavnstema: Være en anden end man er?
8. Påske (Dorete fortæller den blodige historie om Jesus lissom sidste år og skærper de filosofiske elementer i samtalen om påsken)
9. Skrald
10. Start og slut: Det at slutte noget af og begynde på noget nyt i livet.....?

Der arbejdes i den almindelige undervisning med bevidsthed om den filosofiske målsætning, dvs. at få børnene til at undres, udtale sig og tage stilling. Det tilstræbes at inddrage strukturer fra CL, hvor disse understøtter vores mål.

Tegn

- børnene lytter til hinanden (bryder ikke ind og kan gengive andres udsagn og meninger)
- børnene taler med hinanden: stiller fx spørgsmål til hinanden og venter ikke på at læreren skal gøre det
- børnene stiller spørgsmål (kan øves explicit, men nysgerrigheden sku gerne vækkes – hvordan mener vi, at dette sker?)
- de holder sig til emnet i samtalen
- børnene kan sætte sig i andres sted: forstå deres følelser og holdninger (dette må der også skulle arbejdes explicit med)
- børnene argumenterer, når der spørges ”hvorfors?” og er ikke blot tavse
- hvordan ser man tegn på ”eftertænkssomme” børn???
- børnene sætter ord på følelser og holdninger og kan tale med

Børnene flytter sig opad på Kohlbergs skala. Kan iagttages derved at børnene selv spiller ud på flere forskellige niveauer.

Evaluerings:

Ud over at kigge efter tegnene ovenfor har vi følgende ideer til evaluering:

Lærerne kan sammenligne med tidligere 0. klassers niveau

Det kan iagttages, om flere og flere børn er med i samtalen og kommer med gode formuleringer og argumenter.

Man kan lave interviews med udvalgte børn inden og efter skoleåret, hvor man stiller spørgsmål, som man forventer, de kan svare på, når skoleåret er slut

Det kan måske iagttages på klassens sociale klima, at børnene har ejerskab til deres regler og er bedre til at tale sammen om konflikter?!

Optagelser af elevernes sidste samtale om etiske dilemmaer sammenlignes med de første. Måske interviews med udvalgte børn.

